

شهادت

کلیدواژه: شهادت، شهید، مسلمان، غیر مسلمان، اعتقاد به خدا، قیامت، ایمان، عمل صالح.

پرسش: شهادت را تعریف کنید و بگویید کشته شدن افراد در سایر کشورها که برای دفاع از کشورشان انجام می‌شود، شهادت محسوب می‌شود یا خیر؟ و آیا این کار اجری دارد یا خیر؟

پاسخ: شهادت، مقام و منزلتی است که **علی (علیه‌السلام)** آن را پایان دادن به فروغ درخشان **زندگی** در **کمال** هوشیاری و **آزادی** برای رسیدن به هدفی که آن **هدف** والاتر و بهتر از زندگی طبیعی دنیاست می‌داند و در واقع شهادت، عبارت است از سوختن و شعله‌ور شدن در آتش **عشق الهی** برای ایجاد زمینه **حکومت عدل اسلامی** در **جهان** تا **سعادت** و خوشبختی جامعه در راه رسیدن به آنها فراهم شود.
هر کسی که در دفاع از سرزمین اسلامی در راه **خدا** جانش را تقدیم کند، **شهید** است. سرزمین اسلامی منحصر به ایران نیست و تمام **مسلمانان** نیز در **ایران** زندگی نمی‌کنند؛ اما افرادی که در دیگر کشورها برای دفاع از کشورشان کشته می‌شوند، به دو دسته تقسیم می‌شوند که توضیح آن در ذیل می‌آید.

فهرست مندرجات

- ۱ - تعریف شهادت
- ۲ - تعریف شهید
- ۳ - مصداق نام شهید
 - ۳.۱ - کشور اسلامی
 - ۳.۲ - کشور غیر اسلامی
 - ۳.۲.۱ - اعتقاد داشتن غیر مسلمان به خدا و قیامت
 - ۳.۲.۲ - ایمان نیاوردن به پیامبر اسلام
- ۴ - معرفی منابع
- ۵ - پانویس
- ۶ - منبع

تعریف شهادت

«شهادت مرگی است که **انسان** با توجه به خطرات احتمالی یا ظنی یا یقینی فقط به خاطر هدفی **مقدس** و انسانی و به تعبیر **قرآن** فی سبیل الله از آن استقبال کنند».^[۱]

تعریف شهید

به کسی که در راه خدا کشته می‌شود، شهید گفته می‌شود.^[۲] گاهی نیز مراد از شهید کسی است که در میدان نبرد هنگام **جهاد** به امر **امام** یا نائب خاص او کشته شود یا کسی که در میدان نبرد هنگام **دفاع** از اصل اسلام (و سرزمین اسلامی) کشته شود که این تعریف مصداق‌های راه **خدا** را روشن می‌کند. چنین کسی به شرطی که روحش در معرکه نبرد خارج شود، نیاز به **غسل** و **کفن** ندارد.^[۳] [۴]

چون **اطاعت** از امام و نائب خاص او به **حکم** «**أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ**»^[۵] واجب است و نیز چون دفاع از اسلام و سرزمین‌های اسلامی واجب است،^[۶] [۷]

لذا **عمل به واجبات و دستورات الهی** مصداق فی سبیل الله است و جنگیدن در چنین مواردی جنگیدن در راه خداست و طبق تعریف کسی که در راه خدا بجنگد و کشته شود، شهید است.

مصداق نام شهید

پس **صدق** نام شهید مشروط بر جان دادن در راه کشور خاصی نیست؛ بلکه هر کسی که در دفاع از سرزمین اسلامی در راه خدا جانش را تقدیم کند، شهید است. سرزمین اسلامی منحصر به **ایران** نیست و تمام **مسلمانان** نیز در **ایران** زندگی نمی‌کنند؛ اما افرادی که در سایر کشورها برای دفاع از کشورشان کشته می‌شوند، باید گفت دیگر کشورها دو جورند: یا کشور، اسلامی است یا غیر اسلامی.

← کشور اسلامی

اگر کشور، اسلامی است و سرزمین‌های آن مورد تجاوز دشمنی قرار گرفت که از او نسبت به **اسلام** و جامعه اسلامی بیمناک باشیم، باید به هر وسیله ممکن دفاع کنیم و اگر کشته شویم، شهیدیم.^[۸] [۹]

← کشور غیر اسلامی

اما اگر کشور، غیر اسلامی بود و فرد غیر مسلمان در دفاع از کشورش جنگید و کشته شد، دو صورت دارد:
الف. یا فرد غیر **مسلمان** به خدا و **قیامت** اعتقاد دارد و دفاع از کشورش را به دستور خدا و به خاطر او انجام می‌دهد.
ب. یا چنین نیست؛ بلکه یا به خدا و قیامت اعتقاد ندارد یا اعتقاد دارد؛ ولی دفاع را به خاطر خدا انجام نمی‌دهد؛ بلکه مثلاً برای شهرت و محبوبیت مردم انجام

می‌دهد. اگر صورت دوم باشد، امید ثواب برای او نمی‌رود؛^[۱۰] چون شرط ثواب، ایمان و عمل صالح است.

← اعتقاد داشتن غیر مسلمان به خدا و قیامت

اما اگر صورت اول باشد، غیر مسلمانی که به خدا و قیامت اعتقاد دارد (مثل یهود و نصارا)، چون به خدا اعتقاد دارد، مصداق کسی است که ایمان به خدا و قیامت دارد و چون دفاع را - واقعاً دفاع باشد نه آن که متجاوز باشند (مثل اسرائیل) - به خاطر خدا انجام می‌دهد، مصداق کسی است که عمل صالح انجام می‌دهد. چنین کسی اگر در زمان پیامبر خود از سرزمین خود دفاع می‌کرد و کشته می‌شد، قطعاً اجر و پاداش داشت؛ چون طبق تفسیر آیه ۶۲، سوره بقره که می‌گوید: «کسانی که ایمان آوردند (مسلمانان) و یهود و نصاری و صائبان آنها که ایمان به خدا و روز رستاخیز آورده‌اند و ایمان و عمل صالح انجام داده‌اند، پاداششان نزد پروردگارشان مسلم است». مؤمنین به خدا و قیامت در زمان پیامبر خود، که عمل صالح انجام دهند، مستحق پاداش‌اند؛ البته شرطش ضمن ایمان به خدا و قیامت، ایمان به پیامبر زمان خود است.^{[۱۱] [۱۲]}

← ایمان نیاوردن به پیامبر اسلام

اما کسی که در زمان ما به پیامبر اسلام ایمان نیاورده است و فقط ایمان به خدا و قیامت دارد، ممکن است تحت شرایطی اگر عمل صالح انجام دهد، که در مورد بحث ما، دفاع از کشور و کشته شدن در این راه باشد، به پاداش الهی برسد.^[۱۳] مثل اینکه اصلاً اسم پیامبر اسلام و دین اسلام به گوشش نخورده باشد یا اگر خورده باشد، واقعاً برایش ثابت نشده باشد که حضرت محمد (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) همان پیامبر موعود در دین آنهاست. در این صورت امکان ثواب برای او هست.

معرفی منابع

۱. عدل الهی، شهید مرتضی مطهری، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۱ش، فصل ۸، عمل خیر از غیر مسلمان.
۲. تسنیم، ج ۵، آیت‌الله جوادی آملی، مرکز نشر اسراء.

پانویس

۱. ↑ مطهری، مرتضی، قیام و انقلاب مهدی به ضمیمه شهید، ص ۸۴، ج ۱۰، ۱۳۶۸ش.
۲. ↑ زبیدی، مجد مرتضی، تاج العروس، ج ۸، ص ۲۶۰، المكتبة الحیة.
۳. ↑ امام خمینی (رحمة‌الله‌علیه)، سیدروح‌الله، تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۶۶، مؤسسه اسماعیلیان، ج ۲، ۱۴۰۰ق.
۴. ↑ امام خمینی (رحمة‌الله‌علیه)، سیدروح‌الله، تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۷۷.
۵. ↑ نساء/سوره ۴، آیه ۵۹.
۶. ↑ امام خمینی (رحمة‌الله‌علیه)، سیدروح‌الله، تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۵۱۵، مؤسسه اسماعیلیان، ج ۳، ۱۴۰۰ق.
۷. ↑ امام خمینی (رحمة‌الله‌علیه)، سیدروح‌الله، تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۵۵۱.
۸. ↑ امام خمینی (رحمة‌الله‌علیه)، سیدروح‌الله، تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۵۱۵، مؤسسه اسماعیلیان، ج ۳، ۱۴۰۰ق.
۹. ↑ امام خمینی (رحمة‌الله‌علیه)، سیدروح‌الله، تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۴۸۵.
۱۰. ↑ مطهری، مرتضی، عدل الهی، ص ۴۰، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۱ش.
۱۱. ↑ مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱، ص ۲۸۲ - ۲۸۴، دارالکتب الاسلامیه، ج ۲۸.
۱۲. ↑ مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱، ص ۲۸۴، دارالکتب الاسلامیه، ج ۲۸.
۱۳. ↑ مطهری، مرتضی، عدل الهی، ص ۲۱۰، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۱ش.

منبع

سایت اندیشه قم، برگرفته از مقاله «شهادت»، تاریخ بازیابی ۱۳۹۸/۰۵/۲۱.

رده‌های این صفحه: معاد | معاد شناسی | مباحث کلامی | شهادت | شهید | قیامت | برزخ | ایمان | عمل صالح | مباحث اعتقادی | مباحث فلسفی | معارف اسلامی